

THE WRECK ON THE 'BUITENRATTEL' BANK

Marc Thierens (*on behalf of vzw NATA*)

Mandekensstraat 1
B-9360 Buggenhout, Belgium
E-mail: m.thierens@skynet.be

On 7 April 1996 a group of experienced North Sea divers boarded the fishing vessel 'MS Aquarius' in Nieuwpoort for a trip to the 'Buitenratel' bank. Their objective was to explore an unknown obstacle that had caused the nets of the N95 fishing vessel of shipmaster Luc Louwagie to get stuck. It was the beginning of an intense search into history.

The two anchors found during the first dive indicated an old wreck site. During the following dives several musket bullets and cannon balls were found.

Soon after, the 'Armada' association was founded to steer further research in the right direction. Its name was later changed in the non-profit organisation 'North Sea Archaeological Team Aquarius' or 'NATA'. From that time contact was made with maritime archaeology experts. The decision was taken to buy a compressor and to construct an air lift as the major part of the wreck was located under the sand. A report was prepared on each activity and a detailed sketch was made of the site with indication of all objects found. The large, heavy anchors served as reference points for these measurements.

In the subsequent years various objects were found, inventoried and preserved. The finds mainly consisted of clay pipe fragments, fragments of wine bottles (some still intact), tin plates and wooden barrels filled with nails. A number of museums were called upon to conserve the wood. The most remarkable find was a golden pocket watch.

However, the discovery and research did not always proceed well. As the group was only able to dive in their free time, progress was very slow. In addition, the group only had limited financial means. The site was furthermore heavily disturbed by treasure hunters in 1997. Much work was lost at that time.

A new impulse came in 2004. The non-profit organisation vzw NATA finally received the recognition it had strived to achieve for so many years from the VIOE. The Belgian TV documentary "Vergaan in de Noordzee" (Lost in the North Sea) and the publications in Eos magazine resulted in intensive attempts to identify the wreck. The clay pipes were dated between 1740 and 1770 and the golden watch was tentatively dated to 1741. Identification of the wreck as the lost Dutch East Indian Company ship Bethlehem is a possibility but there is no absolute certainty.

In the mean time the NATA team was reinforced by Tomas Termote, who coordinates the activities on a scientific basis. The collaboration with the Maritime Archaeology and Nautical Heritage cell of the VIOE is excellent as well.

This project has existed for 10 years and will without any doubt require many more years until completion. However, it is essential to uncover the secrets of this time capsule in a scientific manner.

HET WRAK OP DE ZANDBANK 'DE BUITENRATTEL'

Marc Thierens (*namens vzw Nata*)

Mandekensstraat 1
B-9360 Buggenhout, België
E-mail: m.thierens@skynet.be

Op 7 april 1996 vertrok een groepje ervaren Noordzeeduikers met het vissersschip de 'MS Aquarius' vanuit Nieuwpoort richting de 'Buitenratel'. Het doel was het verkennen van een onbekend obstakel waaraan de netten van de N95 van schipper Luc Louwagie waren blijven hangen. Het werd het begin van een intense speurtocht in de geschiedenis.

Tijdens de eerste duik wees de vondst van een tweetal ankers een oude wraksite aan. Tijdens de daaropvolgende duiksessies werden verscheidene musketkogels en kneppels aangetroffen. Al snel werd de vereniging 'Armada' opgericht om het verdere onderzoek in goede banen te leiden. Later werd dit de V.Z.W. 'Noordzee Archeologisch Team Aquarius' (NATA). Vanaf dan werden contacten gelegd met experts in de maritieme archeologie. Er werd besloten tot de aanschaf van een compressor en het construeren van een airlift omdat het grootste gedeelte van het wrak onder het zand zat. Over elke activiteit werd een rapport gemaakt en er werd een nauwkeurige tekening van de site gemaakt, waarop alle gevonden voorwerpen werden aangeduid. De grote, zware ankers dienden als referentiepunt voor deze opmetingen.

In de daaropvolgende jaren werden verscheidene gebruiksvoorwerpen ontdekt, geïnterpreteerd en bewaard. Het betreft voornamelijk fragmenten van kleipijpen, (fragmenten van) wijnflessen, tinnen borden en houten vaten gevuld met spijkers. Voor de conservering van het hout werd beroep gedaan op enkele musea. Een gouden zakuurwerk is de meest opvallende vondst. Maar de ontdekking en het onderzoek verliepen niet altijd even vlot. Gezien de groep enkel in hun vrije tijd kon duiken, was de vooruitgang van dit project uiterst langzaam. Ze beschikten ook slechts over bescheiden financiële middelen. Daarenboven werd de site in 1997 zwaar verstoord door schattenjagers. Veel werk is toen verloren gegaan.

In 2004 kwam er een nieuwe impuls. Vanuit het VIOE kreeg de vzw NATA de erkenning waarnaar ze al die jaren gestreefd had. De Canvas documentaire 'Vergaan in de Noordzee' en de artikelen in het magazine Eos brachten een doorgedreven poging tot identificatie van het wrak op gang. De kleipijpen werden gedateerd tussen 1740 en 1770 en het gouden uurwerk zou van 1741 kunnen zijn. Een identificatie van het wrak als dit van het verloren gegane VOC schip Bethlehem is een mogelijkheid, evenwel zonder absolute zekerheid.

Ondertussen werd het NATA team versterkt door Tomas Termote die de activiteiten op een wetenschappelijke basis coördineert. Ook de samenwerking met de cel maritieme archeologie en varende erfgoed van het VIOE loopt uitstekend.

Dit project bestaat ondertussen 10 jaar en zal ontegensprekelijk nog ettelijke jaren vergen. Het is echter noodzakelijk dat we de geheimen van deze tijdschapsule op een wetenschappelijke wijze ontfutselen.